

L'espectacle de la democràcia a la televisió mundial

En un món cada vegada més globalitzat i estandarditzat calen eines que ens ajudin a reflexionar entorn d'aquest poderós instrument publicitari que és l'espot televisiu. La mostra «Spots electorals» persegueix aquest objectiu

Segons el catedràtic de comunicació Josep Gifreu, el seixanta per cent del pressupost d'una campanya electoral es dedica a espots. També afirma, en el programa de televisió *30 segons per a un destí*, que va emetre TV3 el diumenge dia 20 de juliol, dins l'espai *30 minuts*, que «avui en dia un candidat no telegènic no pot guanyar unes eleccions». Aquestes dues afirmacions, per contundents no menys certes, ens situen en el nucli central de l'exposició *Spots electorals. L'espectacle de la democràcia a la TV mundial des de 1989* que pot veure's, fins al dia 28 de setembre, a Barcelona, concretament a La Virreina, convertida recentment en Centre de la Imatge. És molt oportú que un centre d'aquestes característiques incorpori un mitjà de la cultura visual com és l'espot electoral, un camp en què conflueixen la política i la comunicació. A partir d'un banc de 2.800 espots electorals —dels quals 300 s'han classificat en diversos apartats temàtics per al seu visionament, emesos a les televisions i llocs web de 72 països d'arreu del món, des de l'any

1989 fins a l'actualitat, es proposa una reflexió sobre el caràcter de l'espot a tot el món, en el marc d'una homogeneïtzació política creixent. Es parteix d'aquest any pel que representa de punt d'inflexió.

● L'eficàcia del màrqueting i de la publicitat han anat endolcint progressivament el discurs ideològic

L'esfondrament del sistema comunista va donar lloc a disputes polítiques, especialment a Europa, que es van fer paleses al camp de la televisió. Al mateix temps, la globalització dels formats i estils televisius va afectar, durant la dècada dels noranta, el llenguatge polític i la seva contextualització mediàtica. Segons el conegut comunicòleg i creatiu publicitari Roberto Alfa, traspasat aquest mateix any, «després de la caiguda del Mur, tota la política és merament comercial. S'han acabat les campanyes en què hi hagi grans veritats per vendre». Amb el pas del temps trobem, en paral·lel a l'evolució

de la imatge, el desenvolupament de les estratègies de comunicació, tant en cinema com en televisió, per mitjà de les noves tecnologies. L'eficàcia del màrqueting i de la publicitat han anat endolcint progressivament el discurs ideològic. Es banalitza el missatge mentre es fa extensible la comercialització de la campanya política. Seguint una mica pautes similars, Iván de la Nuez afirma que avui en dia la política ja no és una finalitat sinó el mitjà, el canal adequat per aconseguir la resta, bàsicament posicions econòmiques. Els espots signifiquen per a la democràcia el mateix que la pintura social per al realisme soviètic: un mode visual i acrític d'enaltir-la. En l'espot, però, la crítica sempre va dirigida als altres: per això ell afirma que en el llenguatge de l'espot electoral funciona la màxima «l'infern són els altres». Si un spot publicitari menteix per endavant perquè el seu producte es construeix des de la mentida econòmica, un spot electoral ho fa perquè la política no proposa la veritat, com a màxim el que fa és construir un cert tipus de realitat. L'espectacle impegna totes les manifestacions socials

contemporànies. La política no és aliena a aquest fenomen. Els diversos espectres polítics, les diverses tendències, expressades en programes, promeses i polèmiques, tot i la complexitat de la democràcia o potser fruit d'aquesta, cada vegada tenen més punts d'unió, de coincidència.

● Cal travessar l'epidermis de la democràcia per intentar arribar al contingut

Cal travessar l'epidermis de la democràcia per intentar arribar al contingut. Aleshores hom s'adona que el caràcter homogeni i globalitzat de l'espot a tot el món no deixa de ser el reflex d'una política igualment estandarditzada. El fenomen electoral té mil i una possibilitats d'abordatge. Cal comprendre la seva riquesa i alhora la complexitat dels sistemes democràtics a tot el món sense deixar d'establir crítiques al sistema. L'esforç expositiu que ha fet La Virreina amb aquesta exposició ens ajuden tant a una cosa com a l'altra.